

Előfizetési ár:

Egész évre ——— 4 K.
Fél évre ——— 2 K.
Negyed évre ——— 1 K.
Egyes szám ——— 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos milliméter
soronként 6 fillérrel szá-
míttatnak.

Az egész oldal négy hasáb
széles.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláski-
nlátat és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, IV.,
Egyetem-utca, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap
szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyvedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap
javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdölésről. Áterdölés, gyérités, ritkítás. (Róth Gyula.)

Az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekeinek nevelése.
Meteorologia. (Kovács Aladár.)

Gazdasági tanácsadó: A lefőlözött tejnek sertésekkel való takar-
mányozása. — Az angol golyvás galamb (képpel) (R.) — Miké-
pen rendezzük be baromfityénységünket. — A nemes szá-
mócsa ültetéséről és betegségeivel szemben való védekezés-
ről. — Havi vakságról (dr. Kukuljević József).

Különlétek: Köszönetnyilvánítás. — Nemzetközi baromfi kiállí-
tás. — Magyarosodunk. — Tömeges belépés az Országos Gaz-
dasági Munkás és Cselédségélpénztár tagjai sorába. —
Munkáspénztári igazgatósági megbízott. — Kályhas takaré-
tűzhely (ábrával).

Szerkesztői üzenetek.

Tárca: A kamalasi erdőben. (Cserny Mihály)

Erdészet.

Az erdölésről. (Áterdölés, gyérités, ritkítás.)

Irta *Róth Gyula*, a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás
adjunktusa.

(Folytatás.)

A koronák záródásának megbontásától, eddig-
elé legtöbb helyen fáztak, nem mertek erősebb
törzseket kivágni, mert félték a szélétől, hótól,
naptól. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy
a túlzott óvatosság itt kárral jár. Ha soha meg
nem akarjuk bontani a koronák záródását, akkor
természetesen csak elnyomott fákat vehetünk ki
az erdőből, erőteljes törzseket nem szabad ekkor
eltávolítani, még akkor sem, ha beteg, ha hibás
alakú stb., mert ilyen törzs kivágása okvetlenül
hézagot ad. Így marad meg erdeinkben sok helyen,
bár gyakran erdőlték ott, a terpeszkező gyomfa,
a rákbeteg stb. és elnyomta a közelében álló szép
törzsű, de fiatalabb fákat.

De nemcsak ezzel a hátránnyal jár az erdölés,
a mely csak elnyomott anyagot szed ki.

Nézzünk csak fel jól az idősebb zárt erdő
mennyezetébe. Milyen torz koronáik vannak ott

a fáknak. Egyik zászlós, csak egy irányban nyul-
nak ki élő ágai, a többi száraz; egy másik fél-
oldalas; ép koronát alig találunk, a legtöbbjének
oldalai mintha le volnának nyesegetve, úgy lenyir-
bálták a szomszédjai, a hogy a hullámozó korona-
kat egymáshoz dörzsölte a szél.

De bezeg ezeken a szomszédokon is meglát-
szik a küzködés. Az alsóbb ágak majd mind el-
torzultak vagy elhaltak és csak a koronák legcsúcsa
maradt még ép. Mérjük csak meg az élő korona
hosszát, akárhányszor azt látjuk, hogy egy 25—
30 m. magas fán alig 4—5 m. hosszú, vagy még
ennél is rövidebb levelek vannak.

Tudjuk, hogy a levelek dolgozzák fel a fába
jutó táplálékokat. Vajjon képes-e egy ilyen kicsi
korona arra, hogy egy olyan hatalmas törzset
kellőkép tápláljon?

Könnyen kapunk erre a kérdésre feleletet.

Vágjunk le egynehány fát és nézzük meg az
évgyűrűket, de ne csak lenn a vágáslapon, hanem
feljebb, esetleg több helyen is.

Azt fogjuk látni, hogy a szélső évgyűrűk min-
denütt sokkal keskenyebbek, és pedig annál fel-
tünőbb mértékben, mennél jobban volt a korona
beszorulva.

A fa egész élettörténetét leolvashatjuk az év-
gyűrűkről. Látjuk, hogy eleinte szépen nőtt, akkor
még elég szabad volt a növőtere, de egyszerre
elkezdenek az évgyűrűk keskenyedni és rövidebb-
hosszabb átmenettel egészen összeszorulnak. A fa
koronáját nyomták a szomszédjai és rövidebb-
hosszabb idő alatt közbe- vagy egészen leszorí-
tották.

De nem csak a nyomás alatt levők gyűrűi
mutatják ezt a képet, az elnyomó törzsek is több-
nyire megsínylik a küzdelmet, legalább addig, a
míg egészen le nem gyűrtek a szomszédjaikat és
a míg a levegő és nap szabad élvezetében ki nem
heverték a nekik is kijutott veszteséget. Legérde-

kesebb az évyűrük képe, ha a fokozatos felújítással kigyérített — régebben zárt — erdő fát a végső vágással kiszedjük. A fa lapján visszafelé olvasva, egész pontosan meg tudjuk állapítani, hogy hány esztendővel ezelőtt állították be az előkészítő vágást. A szabad állásba hozott törzsek évyűrői nagyon gyors átmenettel az előbbi szélesség kétszeresét, háromszorosát érték el.

Ebből világosan kiolvashatjuk, hogy mi kell az erdőnek?

Meg kell lazítani a koronák záródását.

Ha nem is találunk a zárt erdőben gyomfát, beteget vagy rosz növekvésűt, akkor is bele kell vágnunk az erdőbe. Ki kell vágnunk az egészségesek — akár az uralkodó törzsek — közül annyit, hogy a megmaradók szabad levegőhöz, napfényhez jussanak, lehetőleg valamennyien egyforma mértékben.

De viszont előre kell gondolnunk arra, hogy ha ezt a vágást bizonyos időközökben többször ismétljük, vagy ha egyik-másik helyen nagyon terebélyes fát szedünk ki, akkor túlságosan megritkulna az erdő, illetőleg egyik-másik helyen túlnagy hézag maradna. Pedig az erdő talajának nem tesz jót a túlságos napsütés vagy a levegőnek túlságos járása. Elég, ha a fák koronái fürödnek a napfényben és levegőben, a tövüknek nem kell juttatni belőle.

Ezért minden vágásnál figyelmet fordítunk arra, hogy a mi nyomás alatt álló, de még életképes

anyag van az erdőben, azt lehetőleg kiméljük. Persze csak akkor, ha az a közelben álló és fentartandó fákban kárt nem tesz. Ép úgy ügyelnünk kell arra, hogy a hol egy túlnagy fát kivesszünk, maradjon alatta más, gyengébb, a mely a kivágott után maradó hézagot betöltse.

Az ilyen czélokra bármily fafajt meg lehet hagyni. Ha lehetséges, persze hogy értékes fát hagyunk meg, mert a vágásforduló végéig akárhány esetben még tekintélyes méretet érhet el. De ha más nincs, akkor gyomfát is meghagyunk, mert czélunk első sorban az, hogy a túlnagy hézagot, túlnagy állást ellensúlyozzuk.

A záródást általánosságban csak annyira szabad megszakítanunk, hogy a fejlődő koronák a hézagokat néhány év alatt ismét betölthessék. Mennél idősebb az erdő, annál erősebben lazíthatjuk a záródást, de mindig csak fokozatosan.

Láthatjuk mindezekből, hogy az erdölés helyes kivitele nem könnyű dolog. Sok mindent kell számításba venni, tisztában kell lennünk a fák természetével és igényeivel, ismernünk kell a talajt, tudnunk kell, hogy milyen faanyagot lehet azon termelni és tudnunk kell, hogy milyen faanyagot keresnek vevőink.

Mennél nagyobb értéke van a fának, annál kényesebb a feladatunk, mert még az apróbb hibák is súlyosan eshetnek latba. De viszont helyes ápolással bámulatós módon emelhetjük az erdő értékét, emelhetjük annak jövedelmét.

TÁRCSA.

A kamarási erdőben.

Irta: Cserzy Mihály.

(Vége.)

A szabad természet varázsa belopózik ilyenkor a kupéba és egy perezre kiparancsolja a tekinteteket.

Azután, hogy lelépnek a földre, mely zöld és illatos a fütől és virágtól, szinte megittasodva sietnek az erdő felé. Csak előre . . . Beljebb a fák felé, a honnan hús árnyék kínálkozik és madárdal üdvözöl mindenkit. Az arcok lassankint pirosodni kezdenek, a szemek kigyúlnak és ragyogók lesznek. Keresik az emberek a nekik való helyet, a hol leheveredhetnek a fübe és elnyújtózva az anyaföldön, nézhetik fejük fölött a fák lombjait, hogy miként ringatóznak és miként csókolózik apró reszkető galyuk a szellővel. A gyerekek pedig a tisztásra mennek, ott kacagnak, lármáznak. Ketten, hárommal lapdával dobálják egymást, négyen, öten meg fogócskát játszanak. Pajkos sikoly, éles nevetés a játékok zenéje. Emitt bukfenczet vet egy kitüzesedett arcú gyerek, amott a kalapját dobja fölfelé a másik, a harmadik, negyedik pedig ugrál, nem tudja

mit tegyen féktelen jókedvében. És ime nemsokára szaladó, édes apróságok színes képe kavargó előttünk a zöld füben. Szinte együtt röpdös a lelkünk az övékkel, együtt nevetünk, együtt kacagunk velük. Ha sírnának, talán még könnyeink is lennének . . .

A fák tetején egyszerre eltűnik a napfény. A pázsitos hely olyan lesz, mint a hirtelen komolyra vált tekintet. A gyerekek még vidámak, a felnőttek azonban már boszúsan néznek az égboltozatra. Az előbbi szelid kékséget most sötét foltok takargatják be jobbról is, balról is, a melyek gyorsan nőnek és egyre fenyegetőbb színbe burkolóznak.

Pár perc múlva a fák koronái is élesebb hangot adnak és rázzák az üstöküket, mintha valaki megtépázta volna őket. A szellő azután levág közülök és szokatlan hűvösséget terjeszt maga körül idelent. Az emberek önként fölszisszennek rá:

— Eső lesz . . .

Később még egyszer végigsuhan a zivatar hirnöke, s utána zörgés hallatszik a felhők közül. A tekintetek most már tanakodva járnak erre is, amarra is, keresik a menhelyet. A veszedelem már sejteti magát . . .

Egy-két perc: kip, kop.

A füben zavar támad. A gyerekek most veszik észre,

Áttekintés és könnyebb eligazodás végett megkísérlem a fentebbiek összefoglalását általános érvényű szabályokba foglalni.

Tudjuk, hogy az erdő fáit osztályokba szoktuk sorolni a szerint, hogy melyik milyen fejlettséget tudott elérni. Ilyen felosztás többféle is van. A legszokottabbak egyike szerint öt osztályt különböztetünk meg. Ezek a következők:

- I. Kimagasló törzsek.
- II. Uralkodó törzsek.
- III. Túlszárnyalt törzsek.
- IV. Elmaradó törzsek.
- V. Elnyomott törzsek.

Az I. osztályba tartoznak azok, a melyeknek koronái rendkívül erősek és a többiek fölé emelkednek.

A II. osztályt alkotják a megfelelő arányos fejlettségű koronával bírók, a melyek az erdő tulajdonképeni mennyezetét képezik.

A III. osztály még részt vesz a záródás alkottásában, a koronák még eléggé szépek és szabályosak, de már látszik rajtuk a visszafejlődés hatása.

A IV. osztály törzseinek koronái már többé-kevésbé fejletlenek, vagy minden oldalról, vagy csak részben el vannak nyomva vagy zászlósak.

Az V. osztályt képezik az elhaló és elhalt fák. Az előbbieket árnyékot tűrő fajoknál még életképesek is, azaz felszabadítás esetén még sokáig élhetnek.

Erre az osztályozásra szoktuk alapítani az erdőlés kivitelét, a miért szükséges, hogy ezt a beosztást jól bevessük emlékezetünkbe és az erdőben járva, próbálgassuk a fákat e szerint osztályozni. Jó ez azért is, mert evvel hozzászokunk ahhoz, hogy a fákat koronáik alkotása szerint ítéljük meg, a mint az erdölést a koronákra is kell alapítanunk, különösen akkor, ha azok a fák, a melyeknek a törzse feltűnőbb hibát mutat, már az előző erdölésekkel ki vannak szedve. (Vége következik.)

Az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekeinek nevelése.

Az országos erdészeti egyesület igazgató-választmánya f. évi október hó 12-én tartott ülésén az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekei neveltetésének ügyét beható tanácskozás tárgyává tévén, Fúzy Zoltán topánfalvai főerdésznek írásbeli indítványára elhatározta, hogy az altisztek és szolgák gyermekei neveltetésének támogatására a földmivelésügyi kormányt is meg fogja kérni.

Köszönettel s elismeréssel adózunk az országos erdészeti egyesület igazgató-választmányának s nagynevű elnökének, hogy szakunk altiszti- és szolgaszemélyzetét ez alkalommal is jó indulatukban részesíteni szívesek voltak.

Gyermekeink neveltetésének kérdése hazánk jövő fejlődését rejti magában. S ha a gyermeknevelés ügyét itt-ott a megszokottnál nagyobb gondoskodásban, a mindennapinál fokozottabb pártfogásban kell részesíteni, úgy bizonyára az erdészeti altisztek és szolgák kara az,

hogy abba kell hagyniok a játékot. Ragyogó szemüket az égre emelik és piezi ajkukat neheztelön csücsörítik össze. Az anya szól először:

— Miska, Pista, gyertek hamar.

A míg mondja, repesve szalad az apróságok felé. Jöjjetek, siessetek... Oh csak valami baj ne érje őket! Az apa csak akkor szaporazza a lépéseket, mikor nagyot villámlik s az eső gyorsabban kopogtatja a hátát.

— Erre, erre, a vendéglőbe... Siessetek.

A gyerekek, mint az apró csirkék, előre szállnak. Egy-kettő és a széles verenda alatt nyujtogatják már libegő vékony kis nyakukat. Épen jókor érkeztek ide. Ebben a perczen haragos és mély hanghullámok támadnak a fák fölött és megered az eső... Egyre sürűbben, egyre sebesebben. A szemhatár pillanatról-pillanatra összébb olvad. Az erdő fái már alig látszanak: egy szürkességé válik az eső, mely zuhog, szakad és hullásával olyan hangot ver, mintha messziről különféle hurokat pengetnének. Azután recsegés, zuhogás, sivalkodás és sírás hangzavara vegyül a kéjes zenébe. A sötét borulat közül pedig cikázatot hasítja keresztül a levegőt, a mit félelmetes dörgés, reszketés és múltó morajlás követ. Az erdő örületen tánczó lombjai mintha ordítva zúgnának feleletképen a mennydörgésre, diadal-

masan emelkednek föl a zuhogó záporban, hogy azután még mélyebben hajoljanak meg az ég óriás ereje előtt.

A kavargó felhőtömbből később hirtelen kivág a vakító fény és mintha minden össze akarna dőlni, összereng ég és föld... Az emberek sápadtan néznek egymásra... Mi volt ez!... Viharcsókja a haragos égnek a szomjas és hálás anyafölddel... A szó ijedt lassúsággal terjed:

— Leütött... Teremtő Isten.

És némák lesznek egyszerre az ajkak. A félénk ember dideregve húzza össze magát a halál hideg szelőlőjétől.

Odafönn még egyre tart a kavarodás. Egyszer feketete, utána sötétkék lesz az ég kárpitja. Azután hamvas-szürke, fehéresíkos. És a dörgés is meg-megújul. Ám azért lassankint észre lehet venni, hogy a vihar kitombolta magát, elfáradt. Az eső szálai már láthatók. A füstszerű pára eltűnt a tisztásról. Enyhébb minden, a mi körülveszi az embert. A hangok is csöndesednek. Az ég kezd tisztulni. A felhők vékonyabbak lesznek és rongyolódnak. Nemsokára mintha nyög alól szabadult volna föl a lélek, élénkség támad a veranda alatt. Megkönnyebbülnek az emberek... Kelet felől pedig fölragyog a szivárvány diadalíve.

a mely ilyen rendkívüli segélyezést a legteljesebb mértékben megérdemel.

Nemcsak az erdőkben élő közvagyonnak, de a nemzeti eszmének is őrői ők, épen azokon az elhagyatott periferiákon, hol lelketlen agitátorok legelőbb akarnának rést ütni a közös haza oltalma alatt élő nemzeti-ségek összetartozandóságának bástyáin.

Az erdőőr, kit hivatása egy emberöltőn keresztül köt fatornyos kis falveskájához, vagy vadregényes, csendes erdei magányához, a haladó kultúra áldásaiban csak úgy részesítheti gyermekeit, ha idejekorán kiadja a szülői házból, idegenben iskolába járattja s taníttatja, hogy a hazának hasznos polgáraivá legyenek. Ámde ez költségekkel van összekötve, olyanokkal, a melyek az erdőőri javadalmazásokból nem igen fedezhetők.

Úgy halljuk, hogy egyelőre nevelőintézeteknek, illetőleg internatusoknak létesítése s az erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alapnak kibővítése van tervbe véve, azzal a czélzattal, hogy ez alaphól ezután az altisztek és szolgák is megfelelő módon részesedjenek.

De bármint legyen is, bizalommal várjuk a földmivelésügyi m. kir. miniszter elhatározását, mert Darányi Ignác mindég megtalálta azt az utat, mely a gyengék felsegélyezéséhez vezet s mindég felhasználta azokat az eszközöket, melyek a kis emberek anyagi jólétét elősegítik.

Az ő atyai gondoskodása ez alkalommal is bizonyára meg fogja állapítani azt a legalkalmasabb módot, melylyel ez, a mindnyájunk által hön óhajtott hazafias és emberbaráti nemes szándék rövid idő alatt megvalósuljon.

A szerk.

Az emberek között pedig megered a szó. A gyerek-kacaj és kiröppen, mint a dal. A menekült verebekhez beszélnek, kiket szintén hív kifelé a szivárvány. Egyetkettőt libbennek, próbálgatják, hogy megszáradtak-e a szárnyaik, azután elbúcsúznak-e a gyerektől:

— Csrr . . . Csipcsiri csip . . .

És elszállnak.

Az emberek is kijönnek a földél alól és úgy tesznek mint lovardában a kíváncsiak: nézik az erőművész vasgolyóit. Hogy mi kárt tettek a földben. Míg a vihar tartott, azt hittük, minden tönkre megy, pedig nem; e helyett fölfrissült, erőt nyert minden. Egy-két ág, galy fekszik az úton, mint a gyöngék idekint az élet viharában.

Az ég mosolyog. Az emberek azonban nem tudnak fölvidulni. Panaszkodnak, hogy elfucsant a kirándulás. Azután nézik a ruhájokat, ehol-e, ezt is vasaltatni kell, a cipőről lement a festék és a gyerek szalmakalapja teljesen kiment formájából.

— Ej de kár, hogy az eső esett.

— Az ám . . . Épen ilyenkor kell esni.

Egy kereskedő boszúsán toldja meg a beszédet:

Meteorologia.

Irta Kovács Aladár, m. kir. erdőmester.

A naprendszeréről.

Naprendszer alatt a Nap és az a körül keringő bolygók és holdak összeségét értjük.

Földünk is a Napnak egy bolygója, mert a Nap körül kering. Ép úgy mint Földünk, úgy keringenek a Nap körül a többi bolygók is, számra nézve összesen nyolczan, a következő sorrendben: A Naphoz legközelebb kering a Merkúr, azután a Vénusz, azután a Föld, majd a földön túl a Mars, azután Jupiter, Szaturnusz, Uranusz és legtávolabb a Neptun.

Mindegyik bolygónak a Naptól való távolsága más és más. Azokat a bolygókat, melyek a Nap és Föld között keringenek, belső bolygóknak, míg azokat, melyek a Naptól távolabb vannak, mint földünk, azokat külső bolygóknak nevezzük. Ennélfogva belső bolygók: a Merkúr és Vénusz, külsők: a Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uranusz és Neptun.

A Naprendszer a világegyetem parányi része, de számunkra egy óriási világ, melyben már oly nagy méretekkel ismerkedünk meg, melyek az összehasonlítások útján képzetet alkotó emberi elme részére majdnem felfoghatatlanok.

Ez az oka annak, hogy még a műveltebbek között is akad olyan, a ki például ha azt hallja, hogy földünk a Naptól 149 millió km.-nyire van, vagy hogy ne mondjak akkorát, a hold 382,000 kilométer középtávolságban van tőlünk, hitetlen Tamás módjára fejét csóválja s ha nem is mondja ki, de mindenesetre azt gondolja magában, hogy talán nem is igaz.

Pedig a földön sem mérhetők a távolságok pontosabban, mint a minő pontossággal a bolygók egymástól

— Nem tudott holnapig várni, legalább árultam volna az esőernyőből.

Hazajövet a vasúti kocsiból nézzük a magyar földet. Mint két teli kéz, nyújtja felénk az életet. Fölötte észak és nyugot felé fekete borulat sötétlik. A felhőknek itt-ott «lenyúlik a lábuk», innen is látjuk, hogy öntözik a nevelő rögöket.

Öreg parasztember ül köztünk. Őszes bajuszát kétfelé simogatja s a közben mondja a leányának:

— Áldott idő ez . . . Dicsérjük érte a Jézust.

— Áldott . . . De jókor jött.

— Épen jókor. Akáresak az éhenhalónak a falat kenyér.

És öreg szemeit megerölteti, úgy néz ki a rónaságra, miközben fölcillan barázdás arcán a megelégedés szelid derüje. A fejével bólogat:

— Csak essen, csak essen.

A hátsó padban még tovább zúg az elégedetlenség.

— Mindig ilyenkor esik ez az ostoba eső, ha mi kimozdulunk. Fene látott ilyen időt . . .

. . . Így, szakasztottan így állnak uraim egymással szemben kint a világban is az emberek.

és a Naptól való távolsága meghatározható. Csak egyet említek meg: ha a Földnek — a Naptól és a Holdnak — a földtől való távolságát egész pontosan nem ismernénk, akkor a Nap- és holdfogyatkozások idejét és helyét másodpercznyi pontossággal évszázadokra előre megállapítani nem tudnánk.

A naprendszer méretei, mint mondtam, aránylag nagyok, t. i. felfogásunkhoz és ahhoz a mértékegységhez képest, a melyhez a távolságokat viszonyítjuk.

Mértékegységünk a méter, vagy nagyobb távolságoknál a kilométer; ez az egység a naprendszer méreteihez képest oly kicsiny, hogy ha annak segítségével akarjuk a naprendszer méreteit kifejezni, akkor a mértékegységet millió és ezer millió jelzővel kell szerepeltetnünk.

A naprendszeren kívül álló, a világegyetem tartozékát képező égitestek távolságának kifejezésére a kilométert már nem is használhatjuk, mert kimondani is sok, leírni meg túlon túl sok az az összeg, melyre a kilométerben kifejezett távolságok rúgnak. Ott a mértékegység a fényév, vagyis annak az útnak a hossza, a melyet a fénysugár egy év alatt megtesz. Minthogy pedig a fénysugár 1 másodperc alatt 300,000 km. utat tesz meg, ennél fogva az általa 1 év alatt befutott út, mint a világegyetem mértékegységének hossza 9500 milliárd kilométer. Ha tehát azt mondjuk, hogy egy álló csillag tőlünk 4 fény évnire van, az annyit jelent, hogy a másodperczenkint 300,000 km. sebességgel haladó fénysugárnak 4 évre volt szüksége, míg hozzánk a csillagtól elérkezett.

Látom, hogy sokan csóválják fejüket, de nem csodálkozom rajta, mert oly méretek ezek, a melyek az emberi elme részére felfoghatatlanok.

Látjuk a távolságot, kiszámíthatjuk a méreteket, de ha azt kérdezi valaki, hogy a fénysugárral 1000 és 1000 évig haladva, elérünk-e a világegyetem határához, azt kell mondanom, hogy nem. Hol hát a határ? Sehol! A tér határtalan. Ha egy kissé gondolkodunk ezen a mondanon, megakadunk rajta, hisz a tér fogalmában a határ fogalma már benne van, mert tért határ nélkül el nem képzelhetünk; a tér csak határokkal létezik felfogásunkban épen úgy, mint a hogy létünket is csak időben foghatjuk fel s így az örökkévalóság is, mely időtlen létnél nem jelent egyebet, elképzelhetlen valami reánk nézve.

Ezek felett gondolkodva, a vallás megnyugtató világába érünk, hová a kutatásban kifáradt elme pihenni tér, hogy pihenés után újra kezdje sziszifusi munkáját.

A naprendszer központja a Nap. Hatalmas égi test, melynek tömege akkora, hogy a körülötte keringő szintén hatalmas méretű összes bolygók együttes tömegét 700-szor felülmúlja; a meleg és ezzel együtt az élet, a munka, a mozgás forrása. Fénye oly erős, hogy csak sötét vagy kormozott üvegen át nézhetünk bele.

Ha távcsőben sarkított fénysugár mellett nézzük a Napot, akkor azt látjuk, hogy felszíne korántsem oly tiszta, mint a minőnek felfegyverzetlen szemmel látszik lenni, mert felszínén gyakran foltokat találunk, melyek gyorsan képződnek, majd tömörülnek, majd szétszóródnak s nem maradnak egy helyen, hanem ha rövidesen el nem mulnak, akkor a Nap tengelyforgását követve,

a naptányér előtt elvonulnak s a napkorong széléhez érve, a Nap testébe benyúló örvényszerű mélyedéseknek látszanak.

Hogy mik ezek a foltok, azt nem tudjuk, de azt látjuk, hogy a Nap testének felületén ismeretlen oknál fogva létrejövő óriási háborgások, melyek nagyságáról csak akkor lehet halvány sejtelmünk, ha tudjuk, hogy a foltok mily óriási átmérővel bírnak. Észleltek már oly foltokat, a melyeknek átmérője a 800,000 km.-t is meghaladta.

Teljes napfogyatkozás alkalmával, tehát akkor, a mikor holdunk korongja a Napot eltakarja, az eltakart Nap szélétől mozgékony sugárkévek, lángok látszanak előtörni. Ezek a lángok úgy látszik a napfoltok kísérői és óriási kitörések, a melyek a Nap testéből 80,000—100,000 km. magasságra löveltetnek ki.

A napfoltok és a kitörések (fáklyák) a Nap keleti (bal) szélén jelennek meg és a jobb szélén tűnnek el és abból az időből, a mely alatt a napkorong előtt elvonulni látszanak, megállapították a Nap tengelyforgásának idejét és azt találták, hogy a Nap 25 és $\frac{1}{4}$ földi nap alatt fordul meg tengelye körül, a mi — ha figyelembe vesszük, hogy a Nap átmérője 1.386,000 km. — óriási gyorsaság.

A napfoltok és kitörések, mint már említém, hatalmas háborgások a Nap felületén, tehát óriási erőhatások, a melyek gyakorisága tapasztalat szerint $11\frac{1}{9}$ évi szakaszokban változik. A Napon előjövő foltok száma $5\frac{1}{2}$ évig folyton nő és ugyanannyi ideig fogy és a mely évben legkevesebb a foltok száma, abban az évben néha hónapokig foltmentes a Nap.

Az a körülmény, hogy a foltok száma $11\frac{1}{9}$ évi időszakban változik, valószínűvé teszi azt a feltevést, hogy a napfoltok gyakorisága és a naprendszer legnagyobb bolygójának, a Jupiternek a forgási ideje között (11 év, 10 hó) összefüggés van és hogy a napfoltok ezen nagy bolygó tömeghatásának következményei.

Vozáry kat. főmérnök tapasztalatai szerint a napfoltok és fáklyák időjárásunk kialakulására erős befolyást gyakorolnak, a mennyiben a bolygók tömeghatása által előidézett időjárásbeli változásokra módosítólag hatnak, mert földünk légkörének egyensúlyi állapotát az által, hogy abban hasonló háborgásokat hoznak létre, megzavarják, és e mellett a Nap melegszállító képességét természetükhöz képest — ha t. i. szétszóródnak látszanak — emelik, ha pedig tömörülni látszanak, akkor csökkentik.

A meteor október hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: október hó hátralevő csomópontjai 14—15—18—21—28 és 29-re esnek.

Legerősebb hatásúak a 14—18—21 és 29-iek, melyek közül a bolygók állásából kifolyólag a 14 és 15-iek csapadékos jellegűek. A 18-iki kétes jellegű és a napon előjövő erőhatásoktól függ, vajjon ez vagy pedig a 29-iki fogja-e bevezetni a kellemetlen hűvös időt.* (Folyt. köv.)

* A Meteor időjelző heti folyóirat megrendelhető a Meteor szerkesztőségében II., Donáti-utca 8. Előfizetési ár egész évre 5 korona.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblyay Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

A lefölezött tejnek sertésekkel való takarmányozása. Nagyon sok helyen minden számítás nélkül etetik fel a sovány vagy az úgynevezett lefölezött tejet olyan állatokkal, a melynek éppen rendelkezésre állanak, tekintet nélkül arra, hogy vajjon értékesítik-e ezek azt megfelelően vagy sem?

Pedig erre a körülményre nagy súlyt kell helyezni, mert köztudomásu dolog, hogy a lefölezött tejet éppen magas fehérje tartalma teszi értékes sertéstakarmánnyá, s így világos, hogy csak fejlődésben levő sertések fogják azt jól értékesíteni, a melyeknek módjukban van izomrostjaikat gyorsan gyarapítani. A kifejlődött sertések zsírja híznak s erre a célra olcsóbb takarmányokkal is rendelkezünk.

Azonban a különböző fajta növendéksertések sem egyenlően értékesítik a lefölezött tejet. Mennél gyorsabban fejlődő fajta tartoznak a malaczkok, annál jobban értékesítik azt, mert a gyorsan fejlődő sertés sok húsu, ellenben a lassan fejlődő kevés húsu. Kétségen kívüli tehát, hogy a gyors fejlődésű angol sertések (jorksiri és berksiri) malaczkai sokkalta jobban értékesítik a sovány tejet, mint a lassan fejlődő magyar sertés, a mi nem zárja ugyan ki annak lehetőségét, hogy a magyar növendék sertésekkel is ne lehessen sovány tejet etetni, de hogy lesz-e ebből valami hasznunk, az már más kérdés.

Takarmányozási értéke a sovány — lefölezött tejnek körülbelül fele akkora, mint a teljes tejnek, a mi azonban nem jelenti azt, hogy pénzértékben is fele annyit ér. A közönséges falusi módra lefölezött tejnek takarmányozási értéke valamivel nagyobb a tej értékének felénél; a szeparátorral nyert tej pedig valamivel kisebb. A teljes tejnek takarmányozási értéke azonban jóval kisebb mint a piaci ára. Az eddigi kísérletek szerint angol sertések 4—5 fillérrel értékesítették a sovány tej literjét. A vevő által tehát erre a célra 3 fillérenél literenként több érte nem igen fizethető.

A növendéksertések — süldők — hizlalását legjobb dronkénti 25—30 klg. élősúlynál megkezdeni s legfeljebb 80 klg.-ig folytatni. Túl sok tejet nem célszerű nekik adni, mert nem emésztik meg s így nem használják azt ki — tehát kárba vész. Ha mint darával kevertet adjuk nekik, ez esetben jobb ha 2 rész lefölezött teje 1 rész darát adunk, mint 4 rész lefölezött teje 1 rész darát, mert a tápláló arány az 1:2-ben jobb és így jobban használtatik is ki. Ha sok tejet adunk a hizóknak, igen pazaroljuk a fehérje tartalmát, a minek a mellett, hogy semmi értelme sincs, még káros is. A sok tej-etetés az egészségi állapotra is káros.

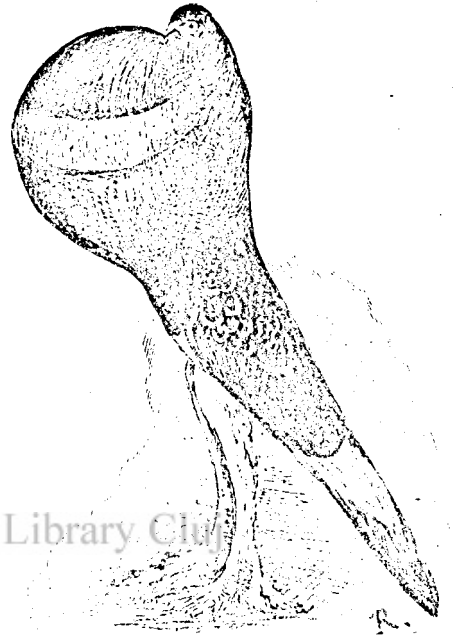
Ezekből látjuk, hogy a tejetetésnél a tejhez nem fejeje dús, de fejeje szegény takarmányfélék keveredők, melynek a párolt vagy főzött burgonya, tök, repaszelet, árpa, tengeri vagy másféle takarmánydara.

Naponta 100 kg. élősúlyra számíthatunk 25 liter te-

jet, 1 kg. főzött burgonyát és 1 kg. tengeridarát, és ezen keveréket napi 3 adagban, reggel, délben, és este kell feleletni.

Ily etetés mellett naponta 100 kg. élősúly átlag 1.45 kg.-mal fog szaporodni, a mi igen szép eredmény.

Az angol golyvás galambot Angliában már igen rég óta szakavatott szorgalommal tenyésztik s ennek eredménye az, hogy valóságos galamb-óriássá fejlődött. Testhossza 58 cm., ebből a csőrre csupán 2 cm., a farktollakra pedig csak 16 cm. esik. Szárnyterjedelme 1 méter, leghosszabb szárnytolla 22 cm., lábhossza pedig 18.5 cm.

Alapszíne sárga, vöröses vagy kékes. A félhold alakú nyakörvnek és a szárnytollak végének színe azonban rendszerint világosabb az alapszínnél. Vannak olyanok is, melyek örve zománccos fekete színű és olyanok, melyek teste egészen egy színű. Kiváló példányokért Angliában 500—600 korona vételárt is fizetnek.* R.

Miképen rendezzük be baromfitenyésztésünket, hogy abból hasznunk is legyen? Köztudomásu dolog, hogy a baromfitenyésztés aránylag minden más állattenyésztési ágánál jövedelmezőbb, még akkor is, ha azt csak úgy «régimódisan» vezetjük. Elképzelhető tehát, hogy mit hozhat a konyhára egy oly tenyészet, a melyet a tudomány és a gyakorlat bevált szabályai alapján rendeznek be.

Népiesen szólva azt mondják, hogy ha azt az összeget, a mibe két tehén s azok istállója kerül, baromfitenyésztésbe fektetnénk, több jövedelmet tudnánk belőle

* Nálunk is tenyésztik és pedig oly eredménnyel, hogy egyes példányok az angol tenyésztők kezéből kikerültekkel bátran felvehetik a versenyt. Gazdasági tenyésztésre nem alkalmas, de a magyar galamb és keresztezéséből származó úgynevezett «magyar bögyös» galambok, melyek gyors fejlődésűek és nagy testűek, igen ajánlhatók házi tenyésztésre is. Ily magyar bögyös galambokat tenyészt és elad *Bige Béla* Nagyváradon, Uri-uteza.

Rovatvezető.

kihozni, mint a két tehénből. Ennek az oka az, hogy a baromfitenyésztésben a pénzt igen gyorsan lehet forgatni. A pár hetes csibe már kelendő, a fél éves jérce pedig már tojni kezd. A legkisebb gazdaságban is a baromfiakat több mint félévig alig kell etetni, mert azok maguk keresik meg táplálékuk legnagyobb részét. A fő tehát az, hogy milyen fajta baromfiakat és milyen módon tartunk?

Mindenki, a ki teheti, helyesen cselekszik, ha rendszer gazdasága mellett a baromfitenyésztésre is gondot fordít, vagyis feleségét, kedves élete párját, ebben a foglalkozásban támogatja s a szaklapunkban időnként megjelenő ebbeli közleményeket neki felolvassa.

Hamár a baromfitenyésztésre nagyobb súlyt akarunk fektetni, fontos tudnunk azt, mikép rendezzük be a tenyésztést, hogy abból minél nagyobb hasznunk legyen. Kell tudnunk azt is, hogy melyik az a fajta, a melyik jobban és sárga héjú tojást tojik, a mely tojásért több pénzt adnak, miútt a fehér héjúért és hogy miért kell a nagyobb fajta kakasokat tartani?

Szóval bizonyos új dolgokat kell megtudnunk, a melyek betartása, nemcsak az egyes gazdának lesz hasznára, de az egész nemzetnek, épen azért, a ki ezen jó és hazafias tanácsokat, a melyeket az azután megjelenő számokban fogok leírni, megtartja, az nemcsak magának szerez hasznot, de az egész nemzetnek is.

A magyarfajta baromfi edzett, gyors fejlődésű, izletes húsu s a takarmány keresésében igen szorgalmas, de kicsi testű és kicsi fehér színű tojást rak. Ezt a fajtát tehát meg kell javítani úgy, hogy a jó tulajdonságai lehetőleg minél nagyobb mértékben megmaradjanak, rosszak pedig jókkal pótoltsanak. És ez lehetséges. Hogy mikép, azt lapunk közelebbi számaiban elmondjuk.

A nemes szamóca ültetéséről és betegségeivel szemben való védekezésről. Az erdei szamóca megvan a maga egyszerűségében s azt a betegségek ha elő is veszik, ezt leginkább már csak akkor látjuk, ha termését leszedtük s ki gondolna akkor már ezen, az ibolyánál is szerényebb növénykével.

A nemes szamóczával azonban már több baj van, az kényesebb, jobban hajlik a betegedés felé — tehát ismernünk is kell azokat a jelenségeket, a melyekből megállapíthatjuk a bajt s hozzáfoghatunk vagy a védekezéshez, vagy a gyógykezeléshez.

A nemes szamóca őszi ültetésére a legalkalmasabb hónap az október, nem lesz tehát felesleges, ha elmondom e hasznos növény betegségeit úgy, a mint azt *Hegyi Dezső* úr, a növény élet- és kórtani állomás vezetője megfigyelte s tapasztalatait közre bocsájtotta.

Leggyakoribb betegség a *ragya*. Ezt a bajt háromféle gomba idézheti elő a nemes szamóca levelein. De bármelyik is a hünös, a szamóca levelein eleinte kerek barnáspiros színű foltok látszanak, később a folt közepe kiszárad és megbarnul, majd megfehéredik s azt egy vörös gyűrű veszi körül.

E betegség ellen ajánlatos a *bordói* lével való permetezés. Ha azonban valamely szamócaültetvény igen

meg volna támadva a ragyától, úgy a termés leszedése után meg kell azt permetezni 2%-os kénsavval. Ez ugyan megöli az öregebb leveleket is, de az újonnan fejlődő levélzet ragyamentes lesz. Az elszáradó ragyás leveleket mindég jó összeszedni s elégetni, hogy ezzel a talajfertőzést meggátoljuk. Kötött talajban a szamóczát jobban támadja a ragya, mint a laza talajban élőt.

A *rozsdát* a szamóca leveleinek alsó lapján kell keresnünk. Ezek eleinte kerek vagy hosszukás, a levélerek mentén elhelyezkedő, narancsvörös színű, később sárga, gyakran összefolyó, végül fekete foltok, melyek terjedése ellen csak úgy védekezhetünk, ha leszedjük s elégetjük a rozsdás levélpetét.

Ha a szamóca levelei megránczosodnak és megfodrosodnak, aljukat pedig finom, alig észrevehető fehéres pókhálószerű bevonat fedi, ez nem más, mint a *lisztharmat*, melylyel szemben csak kénporozással járhatunk el — a gyümölcs leszedése után.

Végre ha a szamóca leveleinek felső lapján szabálytalan alakú, halvány foltok képződnek, még a levél alsó lapján a foltoknak megfelelő helyen fehéres vagy élénk lila színű penészbevonat látható, ez esetben az *ál-lisztharmat* lépett fel, a melynek legjobb pusztítási módja az, ha a betegség jelentkezni kezd, a megbetegedett leveleket leszedjük s elégetjük. Ez a baj rohamos terjedését meggátolja.

A gyümölcs leszedése után pedig meg kell permetezni 1%-os bordói lével. Ősszel a száraz leveleket és a megtámadott szárrészeket le kell szedni s elégetni, mivel itt telelnek át a jövő évi betegség spórái.

Ha mindezen betegségeket figyelemmel kísérik s védekezünk is ellenük, úgy egyúttal szamóczatermésünket is biztosítjuk.

Havi vakságról. A mint multkori közleményemben megemlékeztem, a havi vakság is egyike azon hibáknak (lovaknál), a melyért az eladó szavatossággal tartozik. A fulladozáson kívül a havi vakság az, mely leginkább per tárgyát képezi és a mely betegség épen komplikált voltánál fogva igen alkalmas arra, hogy a laikus közönséget megkárosítsák. A havi vakság lovaknál fordul elő vagy mindkét, vagy csak egy szemre kiterjedőleg, laikus által alig felismerhető és biztos megállapításához szükséges a szem bonczani ismerete és alapos szemtükörrel való vizsgálat. Miután mindezekre csak szakember képesített, úgy nyilvánvaló, hogy laikus ember, hacsak nem professzionátus lókereskedő, a bajt alig ismeri fel.

Azt hiszem, nem végzek felesleges munkát, ha nagyjában e betegség tüneteivel is megismertetem olvasóimat épen arra való tekintettel, hogy a lópörök legnagyobb részét havi vak lovak teszik ki és arra való tekintettel, hogy csak nagyon tüzetes és alapos vizsgálattal tudjuk rendszerint a betegséget megállapítani.

Szükséges e betegséget ismerni, mert ha jelen van, úgy a ló teljesen értéktelen, a mennyiben e betegséget gyógyítani ez ideig nem sikerült és a mely betegség a ló megvakulását vonja maga után.

Ha a betegség jelen van, úgy az a nem összes alkotó részeire terjed ki és épen ezért jár vele karöltve a teljes megvakulás és fertőző voltánál fogva az rendszerint ha nem is egy időben, de mindkét szemre terjed ki.

A betegség korhoz, nemhez nincs kötve, de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy rendszerint jobban hajlanak a betegségre a nyugati fajta, hidegvérű lovak.

Mint minden betegségnél, úgy ennél is alkalmaznak a baj eltakarása céljából lelketlen kupeczek egyes fogásokat, melyeket ismerni nagyon is üdvös.

Rendszerint, ha valaki gyanút fog és ennek kifejezést ad az eladó előtt, úgy azt mondja: «sokat járt poros úton és az izgatta a szemet!» vagy «ostorral véletlenül meg lett ütve!» ez utóbbi kifogásnál rendszerint szándékosan alkalmazásba is jön az ostoresapás, de csak azért, hogy ezzel félrevezessék a vevőt, kifogás az is, «a ló fiatal, csintalan, sokat dörzsölgődzik, azért nincs szőr a szemöldökön!»

Ugyanis általánosságban gyanus tünetnek mondható, a mi laikus által is felismerhető, a következő:

Havi vak lónál, különösen akkor, ha az időszakonként fellépő gyuladással roham már többször megismétlődött, hogy a beteg szem zsugorodottabb, kisebb, a szemöldök feletti gödör jobban beesett. Ez a többszöri gyuladással folytatódó folyamat következménye még mindig szövetszugorodással jár. Ilyenkor a felső szemhéjak is szög alakban borulnak a szemre. A szempillák szőrei lekoptak, a szemöldök, valamint a szem alatt a pofán a bőr szőrtelen, sőt a nagy mennyiségű könytől kimaródott és egész csatornaszerű vonal látszik. Ilyenkor már a szem szaruhártyája elhomályosodott. Ha a gyuladások következtében már a szem egyes részeiben összenövés alakult be, úgy a ló rendszerint csak fényt lát még, de ezt is csak igen homályosan, alakot vagy tárgyat már nem tud megkülönböztetni és ezért minden fényre, mely a szemet izgatja, ijedtséget árul el, fél, a fény elől kitér, törekszik szemét kemény tárgyhöz dörzsölni, mert igen viszket.

Ha a vétel alkalmával épen nincs jelen gyuladással roham, úgy a betegség nehezebben ismerhető fel, mert ilyenkor pontosan csak szemtükröléssel lehet a betegséget megállapítani, ezt pedig csak szakember állapíthatja meg.

Lóvételnél tehát álljunk a ló feje elé, állítsuk a fejet egyenesre, figyeljük meg pontosan a két szemet, hasonlítsuk össze, vételessük le a szemellenzöt, fordítsuk a ló fejét a nap felé, közeledjünk, de nagyon óvatosan és lassan ujjunkkal a ló szeme felé, tapogassuk meg egyszerre mindkét kezünkkel a két szemet, vajjon azok egyenlően nagyok-e és egyenlően kemények.

Ha a fentebb vázolt tünetek bármelyikét látjuk, vagy az eladó már eleve valami jó kifogást emel, úgy gyanúnk lehet arra, hogy a ló havi vak, illetőleg pedig ne vegyük meg, mert azt még befedeztetni, vagy ha mén, azzal fedeztetni sem szabad, lévén az öröklékény és fertőző betegség.

Dr. Kukuljevič József.

Különfélék.

Köszönetnyilvánítás. Heydrich Károly urad. főerdész úr (Zseliz) a lapunk részéről kapott 2 K 90 f. irói tiszteletdíjat azzal az értesítéssel küldte vissza szerkesztőségünknek, hogy ezt az összeget az erdészeti és vadászati altiszti segítő alap javára fordítsuk. — Midőn ezért az adományért hálás köszönetünket nyilvánítjuk, egyúttal tudatjuk, hogy ezt az összeget az Országos Erdészeti Egyesületnek, mint a létesítendő alap kezelőjének átszolgáltattuk.

Nemzetközi baromfikiállítás. A baromfitenyésztők országos egyesülete 1907. évi november hó 28-tól — december hó 1-ig Budapesten, a városligeti iparsarnokban nemzetközi baromfi kiállítást rendez. A kiállítás általános beosztása nyolcz csoportra terjed ki; úgy mint I. csoport: tyúkfajták, gyöngytyúkok, pulykák, lúdajták, kaesafajták és az említett alcsoportokhoz tartozó keresztezések; II. csoport: eleven és leölt hizott baromfiak; III. csoport: baromfi- és házinyúltermékek; IV. csoport: galambok; V. csoport: házinyulak; VI. csoport: baromfi- és nyúltakarmány; VII. csoport: szakirodalom, festmények, rajzok, fényképek, csontvázak, preparátumok; VIII. csoport: baromfi- és házinyúltenyésztési segédeszközök.

A bejelentési határidő 1907. évi november hó 5-ike, a kiállítandó állatok és tárgyak beküldési határideje pedig november hó 25-ike.

A kiállításon részt venni szándékozóknak bővebb felvilágosítást nyújt, valamint tervezeteket és bejelentő íveket kívánatra küld «A nemzetközi baromfikiállítás igazgatósága» Budapest, (IX. Üllői-út 25 szám, Köztelek).

Magyarosodunk. Nemcsak József a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság csilenai védkerületében alkalmazott m. kir. erdészeti altiszt, családnevét belügyminiszteri engedéllyel «Hámos»-ra változtatta.

Tömeges belépés az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagjai sorába. A nagybányai m. kir. főerdőhivatal kebelében fennálló társ-pénztár közgyűlése azon határozatot hozta, hogy saját kebelében temetkezési egyesületet alakít. A főerdőhivatal vezetősége azonban, reá mutatva az ily egyesületek életképtelenségére, utalt az 1902. évi XIV. t. cz. által alkotott rendes tagok III. csoportjára, a melybe való beiratkozásokkal az óhajtott cél teljesen elérhető.

A főerdőhivatal főnöke Molesányi Gábor m. kir. erdőtanácsos, ki alantasainak sorsát mindenkor szíven viseli, belátván az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyújtotta messzemenő jótéteményeket, méltó segítőtársával, Ocsárd Károly m. kir. erdőtanácsossal, Janovszki Imre pénztári igazgatósági megbízottal karöltve, igazán fáradságot nem ismerő buzgalommal behatóan megmagyarázván azt, oly eredmény értett el a felvételre való jelentkezéseknél, a mely eddig egy helyen sem fordult elő.

Ezen fáradhatlan, lelkiismeretes és népies nyelven történt felvilágosításoknak köszönhető, hogy az erdészeti altisztek és munkások teljesen megértették a javukra szolgáló intézmény célját és tömegesen jelentkeztek a fölvételekre és pedig:

az I. és II. (nyugdíj) csoportba 181 kincstári erdőaltiszt, munkás és részben nejeik is,

a III. (temetkezési segély) csoportba 106 kincstári altiszt, munkás és részben azok nejei

a rendkívüli (baleseti) csoportba pedig 135 erdei munkás.

Az I. és II. csoportba beléptek (14—35 évesek) biztosítottak maguknak, nyugdíjat, haláleseti (temetkezési) segélyt, baleseti segélyeket és baleseti (400 K haláleseti) segélyt, a III. csoportba (14—50 évesek) beléptek pedig a korukhoz mért haláleseti (temetkezési segélyt), míg a rendkívüli tagok sorába beléptek a baleseti segélyekre és baleseti (400 K haláleseti) segélyre tarthatnak igényt.

A kincstári altisztek közül a következők léptek be a pénztár nyugdíj (I.) csoportjába Bodenlosz Ferencz m. kir. erdőőr; Marosán György m. kir. erdőlegény; Szirmai János m. kir. erdőőr és neje; Matula Gyula m. kir. erdőőr; Solticzky András m. kir. erdőőr; Fintyentán Sándor m. kir. erdőőr és neje; Schirmann János m. kir. erdőőr, végül Kovács Imre és Szirmai Pál m. kir. erdőőrök nejei; a III. (temetkezési) csoportba léptek be, miután koruknál fogva a nyugdíjcsoportba már nem voltak felvehetőek: Kovács Imre m. kir. erdőőr (2 tagsággal); Már József m. kir. erdőőr és neje (1—1 tagsággal); Dobranszky Antal, Beregi József, Szirmai Pál m. kir. erdőőrök és Berindán Ádám m. kir. főerdőr 2—2 tagsággal.

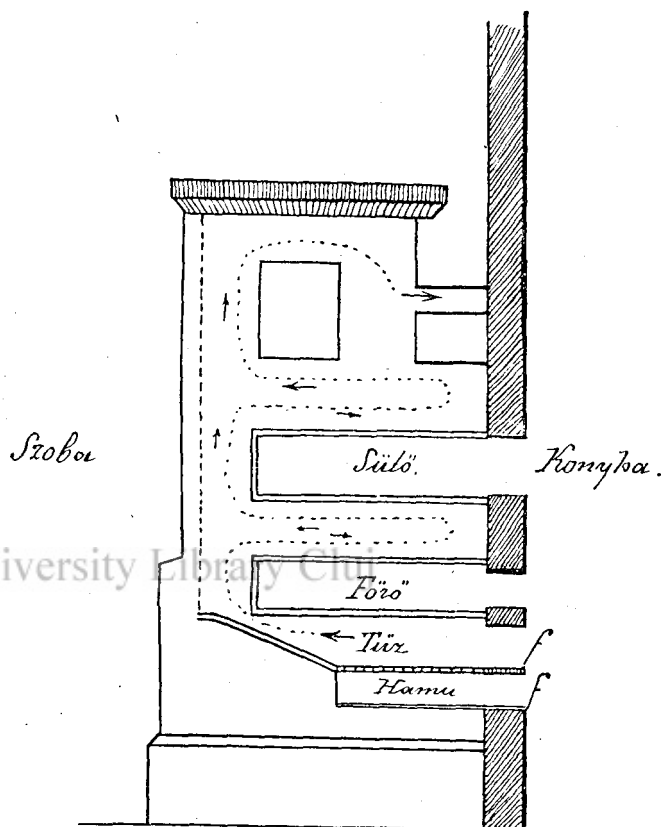
Vajha a többi erdőhatóságok altisztjei és munkásai is követnék a példát.

Munkáspénztári igazgatósági megbizott. Az 1900. évi XVI. t.-cz. 28. §. s az ezen törvényezikk végrehajtása tárgyában 6531/1902. eln. sz. a. kiadott m. kir. földművelésügyi miniszteri rendelet 47. §-a alapján, a m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak f. é. 46,723/VI. számú rendelete szerint *Janovszky Imre* nagybányai kincstári erdészeti társ pénztári kezelőtiszt az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár igazgatósági megbizottjává neveztetett ki.

Az új igazgatósági megbizott hatásköre a nagybányai m. kir. főerdőhivatal működése területén levő, a szatmármegyei nagybányai járáshoz tartozó Alsófernezely, Bajfalu, Dióshalom, Dombrovicza, Felsőfernezely, Györkefalu, Kapnik, Láposbánya, Magyarkékes, Misztbánya, Misztótfalu, Nyegrefalu, Oroszfalu, Sándorfalu, Sürgyefalu és Szakállasdombó; a nagysomkúti járáshoz tartozó Fehérszék, Gyökeres, Óbozinta, Nagybánya, Felsőbánya; a szolnokdobokamegyei, magyarláposi járáshoz tartozó Berencze, Boérfalva, Csernafalva, Disznópataka, Fonác, Horgospataka, Kisdebreczen, Kiskörtvélyes, Laczkonya, Libaton, Oláhlápos, Oláhláposbánya, Ploppis, Rákosfalva, Tókés és Ungurfalva és végül a máramarosvármegyei

sugatagi járáshoz tartozó Gyulafalva és Krácsfalu városok, illetőleg községek határában fekvő kincstári erdőbirtokokon alkalmazott munkástagok felvételi és segélyezési ügyeinek elsőfokú ellátására terjed ki.

Kályhás takaréktűzhelyet rendezhetünk be magunknak ábránk tervezete szerint s kiváló hasznát vehetjük különösen zordabb vidékeken, hol a szoba fűtéséről télen-nyáron úgyszólván szakadatlanul kell gondoskodnunk. A konyha és lakoszoba közötti falon helyezzük el oly-

formán, hogy a kályha teste a szobában foglaljon helyet, a sütőt, főzőt, tüzelőt és hamutartót pedig a konyhából lehessen kezelni. Előnyei oly szembeszökők, hogy azokat részletesen leírni felesleges munka volna. A sütőre és főzőre valamint a tüzelőre és hamutartóra jól záró vasajtókat alkalmazunk. A sütő és főző üregek belső oldalait erős vasbádógból röjjük össze a kályha többi részeit pedig tetszés szerint s körülményeinkhez képest cserepekből vagy téglából építjük fel. S épen ez ad óriási előnyt ennek a kályhás takaréktűzhelynek azok felett a vaskályhák felett, melyek sütésre, főzésre szintén be vannak rendezve s még ma is elég elterjedettek, de csak egy helyiséget fűtenek s azt is rosszul, mert a vaskályha a mint tudjuk, hamar átmelegszik ugyan, de hamar ki is hül.

R.

Szerkesztői üzenetek.

X. Y. Miután lapunkban csak előfizetőink által feltett kérdésekre válaszolunk, az Ön aláírását pedig elolvasni nem tudtuk, ennél fogva sziveskedjék — kérdéseinek megismétlése mellett — nevét olvashatóan aláírni és előfizetési számát is jelezni.

Állami (erdei) facsemeték adományozása.

Az állam által föntartott erdei facsemetekertekből az 1908. évi tavaszi és őszi erdőültetésekre szükséges csemetekészleteket a földmivelésügyi miniszter a következő feltételek szerint fogja a folyamodó birtokosoknak kiosztani: A kopár és vízmosás területek beerdősítésére kért csemetéket, amennyiben az állami csemetekert készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. törvény-czikk 177. szakaszának *b)* pontja értelmében ingyen, vagyis a termelési költségek elengedésével. Kivételesen kisbirtokosok részére, amennyiben az illetékes királyi erdőfelügyelő igazolja, hogy a folyamodót a költségek aránytalanul megterhelnék, a csemetéket a folyamodóhoz legközelebb fekvő, utolsó vasuti állomásra díjtalanul fogják elszállítani. Folyamodások december 15-éig közvetlenül az illetékes királyi erdőfelügyelőséghez terjesztendőek be.

Sz.

Pályázati hirdetmény.

A pilismaróti közalap. kir. erdőgondnokságnál megüresedett irodai erdőlegényi állásra évi 400 korona szegedmény-díj, szabadlakás és 9 ürm.³ I-ső oszt. dorong vegyes kemény tűzifa-illetményvel pályázat nyitattik.

Az ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy a fennálló törvény által előírt szakképzettségüket, az ezen szolgálatban megkívánt ép, erős testalkatot, jó látó és halló képességet megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá az életkor és illetőségről, nemkülönben a magyar nyelvnek szóban és írásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezűleg írt és a Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumhoz címzett kérvényeiket 1907. évi október hó 30-ig ezen erdőgondnoksághoz nyujtsák be.

Nőtlen szépirású és lehetőleg erdőőri szakiskolát végzett egyének előnyben részesülnek.

Pilismarót, 1907. évi október hó 1-én.

E. 12477.

Közalap. kir. erdőgondnokság.

Hirdetmény.

Leibicz r. t. város tanácsától ezennel közhírré tétetik, hogy a városnál megüresedett erdőőri állásra pályázatot nyitattik, az ezen állással egybekötött javadalmazás 600 kor. évi fizetés és a megítélt erdei kihágási bírságoknak $\frac{1}{3}$ része, szabad lakás fűtéssel, 4 drb. marhára való szabad legeltetés, valamint megfelelő kerti terület. Felhivatnak pályázók, hogy szabályszerűen okmányolt kérvényeiket f. é. november hó 30-áig Leibicz r. t. város polgármesteri hivatalához nyujtsák be.

E. 12478.

E. 12495.

Hirdetmény.

A vinkovezei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó zsupanjei, vrbánjei, nemezei, morovicsi és jaminai erdőgondnokságokból alakított I. számú «Alsó kerület» nevű 65991 kat. holdas vadászterületnek az 1907. évi november hó 1-ső napjától számítandó tíz (10) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a vezetésem alatt álló ministerium erdőszeti (I/B1) főosztályának tanácstermében folyó évi október hó 31-én d. e. 10 órakor szóbeli árverés fog tartatni. Kikiáltási ár 2000 K évi haszonbér. Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva. Bővebb felvilágosítások a vezetésem alatt álló ministerium (I/B1) főosztályában (V., Zoltán-utca 16. szám III. e.) és a vinkovezei kir. főerdőhivatalnál szerezhetők. Budapest, 1907. évi október hó 7-én.

M. kir. Földmivelésügyi Minister.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Küküllő vármegyében Medgyes szab. kir. város és Szentágota nagyközség székhelyvel megüresedett kettő főerdőőri állásra, melyek belső irodai és külső szolgálati teendők ellátásával bíró kötelezettséggel járnak, egyenkint 960 korona összes illetményvel pályázat hirdettetik.

Pályázók felhivatnak, hogy

a) erdőőri szakvizsga bizonyítvánnyal,

b) keresztlevéllel,

c) családi állapotukat is igazoló erkölcsi bizonyítvánnyal,

d) eddigi alkalmazásukról, illetve irodai szolgálatban való jártasságukról szóló szolgálati bizonyítvánnyal,

e) ép szellemi erő és egészséges testalkatukat, hibátlan beszélő- és halló képességüket igazoló orvosi bizonyítvánnyal felszerelt és Nagy-Küküllő vármegye közigazgatási erdőszeti albizottságához Segesvárt címzett, sajátkezűleg írt kérvényüket 1907. évi október hó 27-ig alulírt m. kir. állami erdőhivatalnál annál is inkább igyekezzenek benyújtani, mivel az elkésetten érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A kérvényben megemlítendő, hogy a magyar nyelven kívül minő idegen nyelvet beszél.

A kinevezendő főerdőőr állását a kinevezéstől számított 15 napon belől elfoglalni köteles.

Kelt Segesváron 1907. évi október hó 9-én.

E. 12492.

M. kir. állami erdőhivatal.

Vadórt

keresek apróvad-területre. Csakis oly egyének pályázzanak, kik teljesen szakavatottak. Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével «Az Erdő» kiadóhivatalához intézendők «Sz. K.» jelige alatt.

Sz. 12493.

Erdőgyakornok.

Ny. 12481.

Tisztességes fiatal ember, ki a vadászatnak minden fortélyát ismeri és a kutyák tanításában szakértő, erdőgyakornoknak ajánlkozik. Cím az «Erdő» kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz. tudható meg.

Egy vadőri s több erdővédi állás

van üresedésben a bulcsi uradalom erdőgazdaságában. Fizetési feltételek megtudhatók az erdőgazdaságnál, Batta, Krassó-Szörény megyében. Az állás kinevezés után azonnal elfoglalandó.

E. 12479.

Merkur Kiviteli Áruház
Kőbányán.

Szállítja a legjobb valódi **tajték pipákat** és **szipkákat** jótállás mellett. Továbbá angol és svéd **borotvákat** és **biztonsági borotvát**. Ny. 12483.

Kérjen az áruháztól mindenki **ingyenes, képes árjegyzéket**.

Erdészeti altiszteknek, erdő- és vadőröknek **50% árengedmény**.

Megrendelésnél hivatkozzon e lapra.

Fontos ujdonság!**SZENT ANTAL gyémántacél borotva**5 évi jótállással
1 frt 50 kr.A ki jó borotva hiányában van,
ne mulassza el ezen hirneves
borotvákat beszerezni.Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.
Megrendelhető: Ny. 12411.**SOHR PÁL, Szil (Somogy m.)**Fülöp-szász-cóburg-góthai
herceg ő királyi fensége
szállítójaJózsef főherceg ő csász.
és királyi fensége udvari
szállítója**GOTTSCHLIG ÁGOSTON**

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis: **BUDAPEST VIII., Futó-utca 54.**
Központi gyártelep és iroda:
IV., Váci-utca 11. a Korona-kávéház átellenében. Ny. 12458.Közvetlen behozatalu valódi **chinai és orosz karaván-teák,**
Jamaica-, braziliai és Cuba-rumok, francia cognacok,
likőrök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti
árak mellett. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.*Legrégibb magyar teaház!***Erdészeknek fontos!****Alkalmi vétel!****BREHM ALFRÉD****AZ ÁLLATOK VILÁGA**10 kötet, félbördszűrtésben, több mint 2000 kép és 180 színes és fekete
műlappal 180 korona helyett **115 korona.** — Megrendelhető:

Adorján Testvérek (cégtulajd. Adorján S. Sándor) könyvkereskedésében

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16. sz. Ny. 12482.

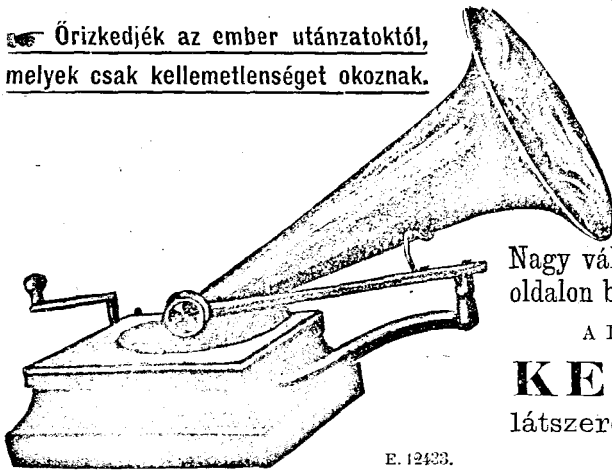
A VADÁSZ-VIZSLA.Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-,
használat- és gyógykezeléshez.Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**Stark Dezső főerdész, Drávatamási (Somogy megye.)
E. 12432.

NY 12442.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

**SCHÖNWALD IMRE
PÉCS.**Hazai iparunkat előmozdító céggemlé
a legjobb órák és ékszerek jobban és
olcsóbban szerezhetők be, mint bár-
mely külföldi órágyáronál.**Fontos minden utazó embernek!**Csinos kivitelű, pontos járásu **zseb-
ébresztőóra,** igen elegáns oxidált
tokban **20 K.** 10 évi jótállással. Leg-
jobb valódi ezüst **I. Omega** horgony-
szerkezetű zsebóra **25 korona.**Ha ezen lapra hivatkozik megkül-
döm nagy képes árjegyzékemet.Őrizkedjék az ember utánzatoktól,
melyek csak kellemetlenséget okoznak.

E. 12433.

Eredeti Grammophonok

angyal védjeggyel a legjobbak!

**Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb,
legjobb minőségben kaphatók.**Nagy választék lemezekben, havonként új felvételek. — Egy és két
oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDORlátszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).**MEZŐGAZDASÁGI LEXIKON.**Állatgyógyászat, állattenyésztés, baromfiteyésztés, borászat, építészet, erdészet, gazdasági eszközök, gazdasági üzletvitel, gyümölcsészet
haltenyésztés, kártételek, kertészet, méhészet, mellékhaszonvételek, mezőgazdasági közigazgatás, növénytermesztés, rét és legelő, selyem-
hernyótenyésztés, szőlőszet, takarmányozás, talaj és javítása, tejgazdaság és egyéb a mezőgazdaságra vonatkozó közlemények.Szerkesztik **dr. Bezerédy Adorján és Szilassy Zoltán.**

Számos illusztrációval és melléklettel ellátva. Az egész mű két vastkos félbörköttésben. — Bolti ára 35 korona.

Megrendelhető **2 koronás havi részlettörlesztésre is**

Ny. 12480.

Kelemen D. és Társa könyvterjesztési vállalatánál Budapesten, IV., Reáltanoda-utca 5.

Az irodalom minden ágát felölelő képes könyvárjegyzékünket az érdeklődőknek díjtalanul s készséggel elküldjük.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyádi- és Jenő herceg-utca sarkán.

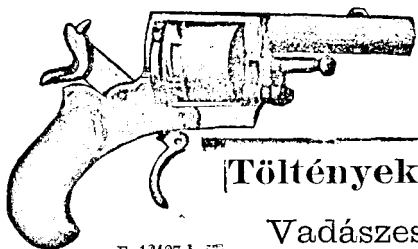
TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

Amerikai
légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

E. 12427.

Legjobb szlapon kocsányos és kocsánytalan

Tölgymakkot,
magas
képességű ^{csíra-}jegenyefenyő,

az összes tüllerelű és lombfa-magvakat,
valamint erdősítési célra több millió erőteljes
dús gyökérzetű tölgy, kőris, erdei, fekete, jegenye,
lúczyenyő, ákác stb. esetét ajánl

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító, magyar magpergető-gyár,
csemetekert-tulajdonos, fajburgonya-termelő ZALAEGERSZEGEN.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

E. 12429.

Kényelmes részletfizetésre vadászfegyverek!

Serétes, golyós, egy-, két- és három-
csövű fegyverek, revolverek, flobertek.

Rendkívül dús választék!

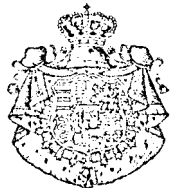
Kizárólag elsőrangú gyártmányok!

Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Szenási és Kardos Budapest, VII., Rákóczi-út 86 E.

Ny. 12445.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltishti egyenruhák

nemkülönbön felszerelési cikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt cikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltishti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthező számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megalégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a legújabb francia- és angol-divat szerint, szinte jutányos árban készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földművelésügyi Minisztérium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

E. 12428.